

RÓZSA UJSÁG.

Szerkeszti és kiadja :

Dr. KAUFMANN ERNŐ

Pécs-Szabolcsan,
Baranyában.

Rózsatenyésztők és rózsakedvelők
szakközlönye.

Előfizetési ára, postán
küldve :

Egy évre 2 ft.

Fél évre . 1 „

Évenként 10 szám.

Mindennemü postai küldemény a szerkesztő czime alatt adandó fel.

I. évfolyam.

Augusztus 1887.

3. szám.

A RÓZSATŐ TALAJÁNAK JAVÍTÁSA.

Álljon egy rózsatő bármily jó földben, idővel gyökerei a talaj tápláló anyagait annyira fölemésztik, hogy a tő növekedésében és virágzásában kézzel fogható elsatnyulás következik be. Talán egyetlen kerti növény sem emészti talajának éltető anyagait oly roppant mértékben s oly gyorsan fel, mint éppen a rózsza s ez nem is lehet másként ha meggondoljuk, hogy az évenként megújuló gyakori virágmetszés s visszanyesés, sőt galyrablás által mennyit kell egy rózsatőnek csak egy évben is visszaszereznie, nem is számítván ide az évenként ledobott lombozatot.

Sokan azon nézetben vannak, hogy a rózsatőnek sovány talaj kell, holott a tapasztalat éppen az ellenkezőt bizonyítja, az elmélet pedig ezt azon igen egyszerű bölcselettel támogatja, hogy az elvesztett anyagot minden élő lénynek visszaszereznie, reprodukálnia kell, különben bekövetkezik az elsorvadás.

Tény ugyan, hogy a növények a levegő szénsavával is táplálkoznak, mindazonáltal a legtöbb tápláló anyagot mégis a talajból nyerik, honnét azokat, gyökereikkel oldott állapotban felszívják s a növény alkatrészeivé áthasonítják. (Assimilatio.)

A növények által ilyképpen kihasznált talajnak mesterséges javítása, ugy a gazdaságban, mint a kertészetben, egyike a leg-

fontosabb mozzanatoknak s így mi sem természetesebb, mint hogy azzal a rózsakertésznek is tüzetesen meg kell ismerkednie.

A talaj mesterséges javítása kertészeti műnyelven trágyszáznak neveztetik és pedig azért, mivel e célra általában állati ürülék, vagyis a trágya szokott használtatni. Az ürülékek ugyanis igen tömör és könnyen oldható állapotban tartalmazzák azon szerves és szervetlen anyagokat, melyek a talaj elveszett növényéltető anyagait gyorsan és előnyösen pótolni képesek.

Mielőtt a rózsatőnél alkalmazni szokott trágyaanyagokról szólnánk, tekintsünk a gyökérzet viselkedésére sovány és kövér talajban s vegyünk szemügyre például egy canina-tőt. — Ha a talaj kimerült, vagyis tápláló anyagaitól már annyira megfosztott, hogy a benne álló tőt a gyökérzet kellőképpen nem képes táplálni, úgy a gyökerek egyes szálai, vagy új gyökerek vándor-*utra* kelnek, csekély mélységben vízirányosan minden irányban hosszan elnyulva s létrejönnek az ugynevezett futóhajtások, melyek némelykor 3—5 méternyire is elnyulnak a föld alatt míg kedvező kövérebb talajra bukkanva, gyökérsarj alakjában előtörtetnek s magukra hagyatva új törzs képződésére vezetnek. Ezen jelenség nem egyéb, mint a növény létfenntartási küzdelme, s erdeinkben bármikor észlelhető, mert az ott található csipkebokrok csaknem kivétel nélkül ily gyökérsarjakkból képződnek. — E közben az eredeti anyató elgyengül, néhány évig még eltengődik s ha talajviszonyai nem javulnak, korán elvénuľve kivész.

Jól és célszerűen kezelt kövér talajban a futóhajtások hátterbe szorulnak s ennek megfelelőleg előtérbe lép a gyökerek rostos képződése; az ily gyökérrostok most nagyobb mennyiségben képződven s hivatásuk a tő táplálása lévén, az ily tők pompásan fejlődnek, hatalmas ágakat hajtanak s az idő viszontagságait jól eltűrve, a tömérdék állati és növényi ellenségnek kitünően ellenállanak, végre bő virággzattal s hosszú élettel örvendeztetik meg ápolóikat.

A rózsató talajának javítása vagy természetes, vagy mesterséges trágyaanyagokkal szokott eszközöltetni. A szabadban tenyésztett rózsatók talaja mesterséges trágyaszerekkel csak igen

kivételesen javíttatik; e célra közönségesen a természetes trágyát használjuk, melyek közt első helyen kétségtelenül a friss marhatrágya áll. Ebből azon pépes állapotban, a mint az állattól kiürítettik, körülbelől egy súlyrészt 15—20 súlyrész vízre veszünk. Igen czélszerű erre egy petroleumos hordót használni, melynek egyik fenekét kivéve, nyílt felével felfelé állítjuk s vízzel mintegy $\frac{8}{10}$ részig megtöltjük, mire a vízbe annyi friss, szalmától lehetőleg mentes marhatrágyát teszünk, hogy a hordó széléből még csupán 2—3 ujjnyi maradjon szabadon. Ezen keverési arány fölöslegessé teszi a pontosabb mérlegelést. — Most valamely alkalmas keverővel igen gyakran és erősen felkavarjuk a vizet, a trágyarögöket szétnyomkodjuk, az esetleges szemetet s szalmát kiszedjük mire azután az alkalmas trágyaöntelék készen van. — Nem szükséges, sőt nem is tanácsos ezen trágyaöntelék egy napnál tovább állani hagyni, hanem azonnal fel kell azt használni, a mint a trágyarögök szétmállottak s a víz annak oldható alkatrészeit felvette. Ilyenkor csupán az állat által el nem emésztett s a víz által fel nem oldott apró, — száraz állapotában polyvasszerű — takarmány-morzsolványok leülepedését kell bevárni, hogy az egészen higan folyó, mocskos zöldes színű öntelékem lemerve, azonnal felhasználhassuk.

Eme gyors felhasználásban rejlik éppen e trágyaönteléknek feltűnő gyors, hatalmas és teljesen kielégítő hatása. A trágya ugyanis nem mehet át azon erjedésbe, melynél annak legértékesebb ható anyagai gázok alakjában elszállhatnának, hanem ezen erjedés, magában a talajban állván be, az értékes, főképpen nagy mennyiségű légeny (nitrogen) tartalmazó gázok a föld által elnyeletnek s így a gyökérzet által már képződésük közben is felhasználtathatnak.

Maga a trágyázási művelet igen egyszerű: a rózsatők vagy bokrok körül, előzetesen mintegy 35—40 cm. átmérőjű tálalakú vájulatokat készítünk úgy, hogy a tő vagy bokor, éppen a közepén álljon e 3—4 ujjnyi mély vájulatoknak, melyeknek szélei ne vonuljanak lejtősen a központ felé, hanem függőlegesek, partszerűek legyenek s fenekük inkább a központban, közve-

tetlenül a tő körül domborodják kissé ki. A hig, szalmától és az oldhatatlan morzsolványoktól mentes trágyaöntelék, ezen vájulatokba locsoló*) segélyével, öntöző rózsa nélkül, annak csóvén át öntetik, a körülményekhez képest kisebb vagy nagyobb mennyiségben s ha az öntözést bevégeztük vaamennyi tónél, megvárjuk, míg az öntelék a földbe teljesen beszívódott, mi tekintve a folyadék természetét, különösen nehezebb agyagtalajnál hosszabb időt igényel. Ha a trágyaöntelék már a földbe szívárgott, a vájulatok tiszta, napon állott vízzel ujlag megtöltetnek és pedig b ő s é g e s e n, hogy ez által egyrészt a trágyaöntelék a mélybe hajtassék, másrészt, hogy annak szagára ne jőjjenek különféle, különösen a trágyában élő t u r o n y b o g a r a k, (Geotrypes) melyek a trágyázott földbe hatolva, petéik odarakásával álczáik folytán a gyökérzetnek esetleg kárára lehetnének. Legczélszerűbb eme trágyázást délután 4—5 órakor véghez vinni, a vizlocsolást pedig későbbben 6—7 órakor foganatosítani.

Igen jó az így megtrágyázott vájulatokat másnap reggel tüzetesen megvizsgálni s ha valamelyikben egy rovar által fúrt lyukat vagy túrást találnánk, abba haladéktalanul 4—6 gramm szénkéneget önteni, mellyel azután a lyuk fenekén levő rovar, sőt annak esetleg már lerakott petéit is kipusztítva, rózsáinkat a további károktól alaposan megóvhatjuk.

(Folyt. következik.)

A Noisette-rózsák okszerű művelése.

(Befejezés.)

A terület művelésnek háromféle alakja lehetséges: 1. vizirányos, 2. lejtős és 3. függélyes.

A vizirányos művelés. — Képzeljünk magunknak egy oly vizirányos gyepes területet, melynek pázsitját igen alacsonyán és tömören növvő fűfajok képezik; — ha ezen gyepes területre, egy gyökérbe nemesített hosszú

*) „Locsoló“ eredeti, az alföldön különösen a dohánytermelő gányó nép által használt magyar szó; — bizonyára jobb mint az idegenből vett „öntöző kanna“ kifejezés.

növész Noisette-rózsa ültetetik, úgy annak hajtásai a rózsafaj természeténél fogva, a tő központjából minden irány felé csillagos-sugarasan nyúlnak ki s a gyepen elterülnek. Nem kell tehát a rózsásznak egyebet tenni, mint a hajtások irányát, hogy azok részarányosan haladjanak, apró tűzők a m p ó k k a l a gyepes talajhoz rögzítve szabályozni. Az ily kampózás által a hajtásoknak nem csupán részarányos növést érjük el, hanem egyuttal az erősebben felemelkedő ágakat is leteríthetjük s ez által az egész koronának rövid idő alatt szépen elterülő csillagalakot adhatunk.

A gyökérnyakba nemesített s a terülő művelésre szánt rózsafajoknál nem ritkán tapasztalható, hogy a nemes hajtások csupán egy irány felé nyúlnak el. Az ilyen nemesítvényekből egy helyre két, akár különböző fajú tőt ültethetünk akként, hogy az elnyúló ágak ellentétes irányuak legyenek. Ez által szintén megkapjuk a csillagos körszerű alakot, melynek azonban két fele, most két különböző faj által képeztetvén, a jelenség kertészetileg még érdekesebb leend. Az ilyen kettős beültetésnél különösen arra kell figyelni, hogy az egyik faj iránya keleti, a másiké pedig nyugoti legyen, mert a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a Noisette-fajok növesi iránya mindenkor a kelet-nyugoti vonalba esik.

Már most elképzeltetjük, hogy egy így kezelt Noisette-rózsafaj teljes virágpompájában mily impozáns jelenség a pázsiton, mert eltekintve a kezelés rendkívüli egyszerűségétől, a finom gyep világos-zöld mezejéről a rózsá haragos-zöld lombozata s a virágzat különféle élénk színezete, oly méltóságteljesen emelkednek ki, hogy még a leghiggadtabb vén rózsászt is bámolatba ejtik.

A lejtős művelés. — Ha a fönn leirt vizirányos terület helyett egy lejtős gyepes partoldalt választunk, úgy a lejtős terület művelésre vagyunk utalva. Ennek ismét két alakja lehetséges: vagy a lejtő aljába ültetjük a tőt s hajtásait a lejtőn felfelé vezetjük, vagy pedig megfordítva, a tőt a lejtő felső párkányára ültetve, az ágakat lefelé huzzuk; — az első esetben a művelés felhágó, a másodikban lehágó lesz, mely utóbbi művelésre csak igen kevés faj s ezek között különösen a Reine Olga de Würtemberg Thea-hybrid alkalmas.

A vizirányos és lejtős terület művelések közt lényegi különbség nincsen, az alak különbség pedig csak abból áll, hogy míg a vizirányos művelésnél az ágak a tő közepétől minden irányba vezetnek s így a korona idővel csillagalakot nyer, addig a lejtős művelésnél ezen alak csak oly félcillag-idomot ölthet, mely félkörnek alapja a felhágó művelésnél a lejtő aljában, a lehágónál pedig felső szélén lesz.

A függélyes művelés nem sok magyarázatot igényel, mivel ennél a tő valamely fal, kerítés vagy rácsozat mellé ültetve, hajtásai úgy, mint a futó-

rózsáknál, egyszerűen e függélyes területre huzatnak. A terület művelésnek ezen alakja, a télen letakarást igénylő rózsafajokkal csak kivételesen üzesék, mivel a betelelésnél az ágak eltöretése csaknem kikerülhetetlen; — e célra igen jól használhatók a télálló kúszórózsák.

Tekintsük már most a terület művelés előnyeit s ítéljük meg azután annak czélszerűségét; — figyelembe itt természetesen csak a vizirányos és a lejtős művelést vehetvén, míg a függélyes művelés a fenn vázolt okok miatt a Noisette-rózsáknál teljesen mellőzendő.

Hogy mily nagyszerű jelenség az alacsony, tömött, zöld pázsiton egy teljes pompájában elterülő rózsató, azt magának minden rózsász elképzelheti; másrészt az ily elterült, ágaival kis kampókkal a gyepes talajhoz rögzített s így tetszés szerint idomítható korona ninesen a viharok ezibáló behatásának kitéve. A rózsászoknak amaz általános aggodalma, hogy az alacsony bokrok virágzata öntözés vagy eső alkalmával a felfreccsent sártól elpiszkolódik, teljesen elesik e művelési módnál akkor, ha alapul oly gyep vétetik, mely igen tömör és kurta növéssü fűfajokból áll. Az ily tömören növegyep a földet bársonyszerűleg annyira beborítja, hogy sáros felfreccsenés, még a legerősebb zápor alkalmával sem jöhet létre. Az sem megvetendő körülmény az ily gyepnél, hogy kurta növése miatt azt nyesni nem szükséges, legfőlebb a tavaszi kitakarás után igényelvén némi tisztogatást. Hazánk legjelesebb két budapesti magkereskedése: a Mauthner Ödön és Frommer A. Herman czégek felkértek ily fűmag-keverékek összeállítására s azt rózsagyepmagkeverék név alatt forgalomba hozzák.

Figyelemre méltó továbbá a terület művelésnek azon előnyös oldala is, hogy az elterített rózsató egyrészt semmiféle karózást sem igényelvén, másrészt igen könnyen hozzáférhető s így a virágzó, vagy elvirágzott rózsák lemeteszése, valamint a tőnek áttekintése és tisztogatása igen könnyen eszközölhető. Legnagyobb előnye azonban ezen művelési módnak a könnyű betelelés, mivel az elterült korona lombokkal, szalmával stb. efélével egyszerűen befödethetik a nélkül, hogy azt előbb leteríteni, vagy lehajtogatni kellene; — ez által kényesebb fajokat is könnyebben tenyészthetünk, mert pl. a Maréchal Niel csak az ily kezelés mellett fejti ki teljes pompáját, a tél viszontagságai ellen pedig könnyen és teljesen lévén megóvható, rövid idő alatt óriássá fejlődik s kellőképpen trágyázva, egész nyáron át szakadatlanul virágzik.

A terület művelés a rózsászok közt még ninesen elterjedve s tán nekünk magyaroknak fog kijutni a dicsőség, hogy azt nagyobb mértékben gyakorolva, vele a külföldi rózsászok figyelmét felköltsük s így azt az európai rózsászatban meghonosítsuk. — Nagyobb kertek és parkok tulajdonosai, valamint az üzleti kertészek különös figyelemre méltathatnák

ezen természetes művelési módot, míg kisebb kertekben négyszögletes műleges dombok vagy töltések félhányásával s begyepesítésével szintén meglepő eredmények érhetők el, ha azok aljába és tetejére megfelelő Noisette-fajok ültettedvén, a hajtások a dombtetőn s annak lejtőin elterítettnek.

Nem is szorul felemlítésre, hogy a felsorolt fajokon kívül a terület művelésre mind ama fajok alkalmasak, melyeknél a hajtások kellőleg kinyúlva vizirányos növési hajlamot mutatnak, míg a közönséges kúszó-rózsák, egyszeri virágzásuk miatt egyáltalán nem érdemlik meg ezen magasabb rendű művelési módot.

Átültetés forró nyárban.

Nagyon furesán hangzik ugyan, azonban bizonyos körülmények közt mégis lehetséges, hogy egy rózsatőt eredeti helyéről még forró nyárban is más helyre lehessen ültetni a nélkül, hogy azt a kiszáradás veszélyének kitegyük. — Nagyon természetes, hogy a rózsaszok, amennyire csak lehetséges, az átültetéseket a természet által kiszabott időben, késő ősszel, vagy kora tavasszal fogják eszközölni, mindazonáltal nem ritkán fordul elő, hogy ily átültetésre éppen a forró nyáron vagyunk utalva.

Az ily átültetést legjobb az esti, hűvösebb órákban végrehajtani, midőn a tőt nagyobb területnek óvatos felásása által, a gyökerek legnagyobb kiméletével kiemeljük. Az áthelyezendő rózsatő új helyét már egy nappal előbb ássuk meg, a gyökerekre helyezendő földet pedig sűrű rostán áthajtva a gödör szélén rendezzük el, magas törzsnél a karót is előre elhelyezvén. A betemetéshez használt föld porhanyó és inkább valamivel szárazabb legyen, mivel tulságos nedvesség esetén összeesomósodik s nem hatol kellőleg a gyökér rostjai közé. — A kiásott tő gyökereiről minden föld lerázatván, az elszakadt gyökérvégek éles késsel lemetesznek, esetleges elkorhadt részek eltávolíttatnak stb., mire azt azonnal a beiszapolás (Anschwämmen) alá vesszük. E célból egy rész friss és tiszta marhatrágya, két rész finoman átrostált agyagföld és annyi víz vétetik, hogy az alkatrészek tartós és benső összekeverése után egynemű, híg-pépes anyagot nyerjünk. Ezen előzetesen elkészített s elég tágas edénybe helyezett pépes anyagba mártjuk a kiásott tő gyökereit s benne jól megforgatjuk, hogy a pép az összes gyökérzetet beiszapolja; — innét a gyökérzet kiemelve kissé megrázatik, hogy a fölösleges pép lehulljon s hogy a finomabb gyökérrostok szétváljanak a pép által összetapasztott helyzetükből, mire a beiszapolt gyökérzet haladéktalanul az új gödörbe helyezettetik. Ezután a gyökérzet a készen álló finoman rostált földdel lassan, apróbb részletek felhintése által betemetetik, mialatt különösen arra kell ügyelnünk, hogy a gyökérrostok közt héza-

gok ne maradjanak. Elkészülvén ekként a beültetéssel, a tőt napon állott vízzel bőségesen megöntözzük, a koronát egy harmadára visszanyessük, megritkitjuk, a metszés fölleteit jól beviaszoljuk s ha lehet, az egész tőt néhány napra beárnyékoljuk.

Az így átültetett tőt igen czélszerű másnap megvizsgálni, midőn a friss ültetés helyén rendszeren nagyobb repedéseket fogunk az új talajban találni; ezeket finoman rostált földdel be kell tömni s egyáltalán arra kell törekedni, hogy 8—10 napig elég nedvesen álljanak a gyökerek az új talajban. A mint a tő új helyén hajtani kezd, további kiveszésétől nem kell többé tartanunk.

Ily átültetés mellett még öregebb tők sem vesznek ki s éppen ezért tanácsos a gyökereket még a rendszeres őszi és tavaszi átültetéskor is beiszapolni. Az eljárás fáradságos ugyan, hanem az eredmény tekintetbe vételével, az arra fordított munka és költség soha sem nevezhető pazarlásnak.

BIRÁLATOK.

13. *Blush Boursault.* -- *Alp?*

Calypso, Belle de Lille. — Talán még egyetlen rózsaszaszoknál annyira osztlóztatása sem adott okot a rózsaszaszoknak annyi fejtörésre, mint ezen jeles kúszó-növésű faj. — Az elnevezésből következtetve angol termelvénynek tekinthetjük, de hogy kitől, melyik évben s minő keresztezésektől származik, a rendelkezésre álló irodalomból nem tudható meg, s így a rózsaszaszokra nézve igen kellemes meglepetés volna, ha valaki e faj eredetének közelebbi adatait kiböngészhetné. A legkiválóbb tulajdonságok tekintetbe vételével e faj a kúszórózsaszoknak „*Alpina*“ vagyis *havas* alcsoportjába oszthatott. — Növése meglehetősen erős, jól és hosszúra kúszó, lelógó, de nem sűrű, a lombzat erős bőrszerű, sötétzöld, állandó. A virág igen nagy, jól telt, szép alkotású, szabályos négysugaras kinyomattal gömbalakú, könnyen és szabatosan felnyíló, halvány rózsaszínű, közepén sötétebb, illat nélküli. Az igen dús virágzat tartós, de meg nem ujló. Mivel e faj a nagyobb hideg iránt érzékeny, legjobb dugványtőit valamely délnek fekvő védett fal tövében kővér talajba ültetni, honnét azután a falra húzva igen szépen kifejlődik. A nyesést nem tűri; magas erős törzsekbe nemesítve védett helyeken mint szomorú rózsasz, szintén előnyösen művelhető. Erős növése miatt valamivel több trágyázást kíván.

14. *Salet.* — *Cent. m. b.* (Lacharme, 1854.)

Élénk rózsaszínű, világosabb szegélyzettel; középnagy, jól telt, szép alkotású és jó tartású, igen finomam illatozó, dúsán viritó, kocsánai és

esészei sűrű mohozattal fedvék. Növése erős, kemény, felmeredő; lombozata eleintén élénkzöld, későbbben elbarnuló, tartós. Ezen télálló, remontáló moharózsa minden tekintetben megérdemli a művelést, mivel a legesekélyebb gondozás mellett is, különösen késő ősszel megújuló dús virágzata miatt, mint üzleti rózsza igen előnyösen fölhasználható s a halottak napjára készített koszorúkban rendszeren látható is. — Téli takarása nem szükséges, nyesése pedig a legszűkebb határok közt, csupán a korona tisztogatására szorítkozzék. Alacsony, vagy félmagas nemesítvényei árnyékosabb helyet szeretnek.

15. Ducher. — *Ind.* (Ducher, 1869.)

Tisztafehér, középnagy, jól telt, csokorban dúsán nyiló, sajátágosan gyengén illatozó; növése erős, lombozata fénylő zöld. Ezen, annak idejében oly nagy port felvert bengálrózsa, korántsem felelt meg a hozzá fűzött vázásokoknak, mert bár a bokor növése, a lombozat, a bimbók alakja s a virágzat bősége, mi kivánni valót sem hagynak hátra, maga a teljesen kinyitlt virág szépnék egyáltalán nem nevezhető s így e faj nem is volt képes 18 évi fennállása óta a rózsászok közt nagyobb tekintélyt szerezni. Nehezen lévén dugványozható, rendszeren alacsonyan nemesíttessék, s mint ilyen, a csoportrózsák közé tarkítás céljából előnyösen ültethető. Mint edényrózsát szintén művelhetjük; télre némi takarása szükséges, a nyesést azonban nem tűri.

16. Jean Ducher. — *Thea.* (Veuve Ducher, 1875.)

Fakósárga, közepén baraczk színű, néha határozatlan sávokkal s általában változó színárnyékolattal; igen nagy, telt, golyóalakú, illatos, dúsán viritó. A virágok igen gyakran rendetlen redős szirmok által képeztetvén, a felnyílás ehez képest ritkán tökéletes; — csak egészséges, erőteljes tőkénél lehet néha pompás virágzatot látni, míg máskor két, három évig csupán nyomorék virágokat hoz. Növése erős, a tél iránt meglehetősen érzékeny lévén, száraz, meleg takarást igényel. Nyesése félrövid legyen; magas vagy félmagas nemesítvényei a fajgyűjtőknek ajánlatnak, míg azoknak, kik miatta boszankodni nem akarnak, helyette más, jobb fajok javasoltatnak.

17. Abbé Giraudier. — *Rem.* (Levet, 1869.)

Cseresnyepiros, nagy, igen telt, jó alkotású és szép tartású, igen kitűnően illatozó, rövid kocsánon ülő, 3—4 virágból álló bugában dúsán viritó faj. Növése erős, de nem sudaras, egészséges tői jól remontálnak s nálunk a telet minden takarás nélkül is kiállják. Mivel a virágok rövid kocsánon ülnek, ha szépen viritó virágzatot akarunk, úgy a 3—4 bimbó közül csak a legerősebbet szabad meghagynunk, a többit azonban ki kell csipni, különben kinyíláskor annyira összeszorulnak, hogy a virág alakjának teljes kifejlődése lehetetlenné válik. A félmagas és magas alanyokba

nemesített koronát rövidebbre kell nyesnünk, mert a sűrű növés miatt nagyon elkócosodnék s nem is remontálna jól. E faj egyike a jobb kerti rózsáknak; mint gomblyuk-rózsa is igen hatásos, esokorkötéshez azonban rövid kocsánai miatt nem alkalmas. Napos, vagy árnyékos hely közt e faj éppen nem válogatós.

18. **Paul Richard.** — *Rem.*

Fénylő karminpiros, nagy, telt, illatos, széles szilárd szirmokkal, szabályos esészealakú alkotással és jó tartással; igen dúsan virít, erős növésű, nálunk télálló. — Fel nem fogható, hogy ezen jó faj miért hanyagoltatik el annyira a rózsászok által, hogy e régi, de jó kerti rózsának még eredetére vonatkozó adatai is elzülltek, pedig sok jó tulajdonságaival száz meg száz ugynevezett újdonságokat mul fölül. Nemesíttessék bár bokoralakra, félmagasan vagy magasan, egyformán szépen diszlik s szép koronaképződése mellett igen jó kerti rózsának bizonyult, a napos, vagy árnyékos, védett vagy szeles helyek közt sem igen válogatván. Nyese félrövid legyen, téli takarása azonban nálunk egészen fölösleges.

Különfélék.

Szélhámosság új fajokkal. — Az ugylátszik mégis azon meggyőződés idei újdonságok közt, **George Bancroft** amerikai washingtoni lelkész által termelt s a rózsakereskedők, de első sorban a **Geo. Field & Bro.** cég által hallatlan áron forgalomba hozott thearózsa: *American Beauty*, mint nevezetes vivmány soroltatik fel. Egy hamburgi jeles rózsaismerő, névleg **Franz Harms**, most azon fölfedezéssel áll elő, hogy ezen, dobball és trombitával hirdetett új rózsa, fajazonos az 1875-ben **Lédéchaux** által tenyésztett **Mad. Ferdinand** **Jamain**-nel. Közvetetlen ezen állításra, mely a francia „*Journal des Roses*“-ben látott napvilágot, az angol, francia és német szaklapokban oly elkeseredett vita fejlődött ki, minőt még egy rózsafaj sem élt meg. A rengeteg pro- és contra-vélemények közt, ugylátszik mégis azon meggyőződés vergődik túlsúlyra, mely a két vitás rózsa fajazonosságát bizonyítja, mivel azon csekély és értéktelen különbségek, melyeket az *American Beauty* védői tele torokkal felhoznak, nagyon gyarló érveknek mutatkoznak a két faj elkülöníthetésére. Ezen vita azt eredményezte, hogy az *American Beauty* ára, mintegy varázsütésre, egy hatodára leesett. Rózsászaainknak tehát ajánljuk e két faj beszerzését, hogy egymás mellé ültetve személyesen meggyőződhessenek a valóságról.

Ebből kifolyólag nem mulaszthatjuk el honi rózsászaainkat arra figyelmeztetni, hogy az évenként forgalomba hozott nagy mennyiségű újdonság iránt ezentul sokkal nagyobb bizalmatlanságot tanusítsanak mint azt eddig tették, különben drága pénzért, a

legtöbb esetben rítul fel fognak ülni. A tapasztalat újabb időben azt bizonyítja, hogy az ily ujdonságok ára a következő évben egyszerre a türethőre pottyanik le s így ha egy évvel későbbben is, de legalább türethő áron juthatunk immár ismert fajokhoz, melyek az ujdonság esztendejében bizonyára erős ezenzurán estek keresztül.

A cserhék értékesítése. — A timárok által elhasznált cserhék mint tudjuk, sok kertész által különféleképpen értékesítettnek. Ha egy ily cserhék-dombot szemügyre veszünk, úgy azonnal fel fog tűnni, hogy még huzamosabb, 1—2 évi állás után sem fejlődik rajta növényzet, holott egyéb szemét-, trágya- vagy komposzt-dombokat igen rövid idő alatt lep el a gaz. Ezen növénymeddsége egy ily cserhék-dombnak arra mutat, hogy benne a növényélet fenntartására szükséges tápanyagok nem fordulnak elő; nem tanácsos tehát azt a föld javítása vagy porhanyítása céljából komposztrakásokba vagy földkeverékekbe tenni s különösen óvakodnunk kell azt az edénytenyésztéshez szánt földbe keverni, mivel itt az említett tápanyaghiány miatt, csak mint fölösleges lom szerepelne. Gyakorlati értéke a cserhéknek főképpen nehéz és kemény talajnál van, mellyel összeásva, azt lazává teszi s így a víz és a levegő könnyebben hatolhatván be, általa kemény és nehéz agyagos talajok csakugyan czélszerűen javíthatók. Az ilyen talajporhanyítás azonban azon oknál fogva, hogy a cserhék a korhadásnak *c e r s a v* (Tannin) tartalma miatt

igen szívósan ellent áll, csak igen lassan történik s így ezen talajporhanyítás csak oly területen foganatosíttassék, melyet 2—3 évig nélkülözhetünk. Ezen idő elteltével az eredmény igen kedvező leend, ha a cserhékazott területet évenként 2—3-szor jól megforgatjuk. — Czélszerűen használható még a cserhék különösen a rózsaiskoláknál, hol a talaj tetejére 2—3 ujjnyi vastagságban hintve, nemesak a gaz felverését akadályozza meg, hanem a nyári hőség által egyébként gyorsan bekövetkező kiszáradás ellen is alapos védelmül szolgál. Tapasztalt kertészek állítják, hogy a cserhékkel behintett területtől, a rózsának úgy földalatti mint földfeletti rovarellenségei távol maradnak. Néhány németországi kertész a cserhékát, főntemlitett növény-meddsége miatt az utakra s a hajtatószekrényekbe is melegen ajánlja.

A *rosa canina* gyöksarjai. — Az erdőből hozott *canina*-alanyoknál, kivált ha már jól begyökeresedtek, nem ritkán tapasztaljuk, hogy ellentétben a futóhajtásokkal, közvetlenül a gyökér nyakából, különösen júliusban hatalmas sarjak törtetnek elő. Ha egy ily vastag sarj, egy tő alanyának gyökérnyakából akként búvik elő, hogy az eredeti tőhöz közel áll s a már bevert karóhoz erősíthető, úgy azt semmi szín alatt se irtsuk ki, még akkor sem, ha az eredeti tőbe egy értékes ujdonság volna nemesítve, hanem óvatos kötözés s kellő ápolás mellett, engedjük teljesen kifejlődni. Az ily gyökérnyakról nyert új alanyba összel, szeptember végén, vagy jó időjárás

mellett október elején nemes szemet szemzünk, a régi tőt pedig a következő tavasszal kiinduló pontjánál le-metszük. Ezen művelet mellett egy megifjodott hatalmas és egészséges alanyt nyerünk, melynek alvó ne-mes szeme oly meglepő erővel hajt ki, hogy elődjét már az első évben minden tekintetben tetemesen fölül-mulja, a rózsász pedig így egy egé-szen új, fiatal erős nemes tő birtokába jutott. Ezen új alanyba a régi tőben levő fajt is nemesíthetjük, ha azon-ban más fajt ohajtunk e helyen, úgy azt bármily más fajról nemesítjük be. Nem is szükséges felemlíteni, hogy ily új alanyoknál a nemes korona magas-ságát is tetszés szerint választhatjuk, míg a tavasszal eltávolított régi tő ne-mes galyait dugványozásra, vagy ta-vaszi nemesítésre használhatjuk fel. — Ha azonban egy tő nyakából több apróbb sarj törtet elő, úgy azokat mint e célra alkalmatlanokat hala-déktalanul irtsuk ki; éppen így irtan-dók ki egyes erős, de a gyökérnyak-tól távolabb eső helyen kibúvó hajtá-sok is, mivel ezek már a futóhajtá-sok jellegével bírván, új alanyul cél-szerűen nem használhatók.

A műszaki kifejezésekhez. — Egyet-len nemzet sem hajlandó annyira az idegen műszavak átvételére mint a német. Ha a régi német rózsairoda-lomban böngészünk, úgy ott a thea-rózsákat „Thearosen“ kifejezéssel találjuk irva. Későbbben e kifejezést a „Theerose“ váltotta fel, fenntartva magát egész napjainkig, míg a legujabb időben a hagyományos h be-

tü kihagyásával kibúvik bábójából a „Teerose“. — Ha egy 8 betűből álló szóból a német egy század alatt háromféle alakot tudott faragni, el-képzeltető, hogy az általa használt óriási mennyiségű idegen szavakból minő csodabogarakat fog teremteni akadémikus törekvései által. Hogy a kertészetben éppen úgy, mint más műszakokban, az idegen, főképpen a latin-nemzetiségek köréből kikerült műszavak mellőzése, egy szógyár fel-állítására nélkül lehetetlen, azt ma min-den művelt egyén be fogja látni s tisz-telettel hajlik meg előtte, mindazon-által az ily átvevő társadalomtól meg-követelhető, hogy az átvett szó ere-detiségét úgy tollán mint ajkán kellő-képpen méltányolja is, különben a vi-lág előtt nevetségessé válik, miként a németek az ő Teerose-jukkal. Ez in-tésül szolgáljon nemzetünk rózsairo-dalmának, mely már már utánozni látszik a németeket, irván és mondván thearózsá helyett: téarózsát. — A thearózsák ezen köznyelvi el-nevezésüket a növénytanból közvetett uton nyerték, mivel oly illattal bírnak mint a thea, melynek növénytani neve: thea chinensis; ebből kiindulva könnyen belátható, hogy azt thearó-zsának kell írni is és kimondani is, bár növénytani neve: rosa indica odoratissima után induiva, indiai rózsának kellene nevezni.

E rövid példa utmutatásul szolgál-jon rózsászainknak a többi műszaki kifejezések használatánál is, míg ré-szünkről mindenkor szorosán e sza-bály megtartására fogunk törekedni.

A rózsatők kötözése. — Rendkívül váltózékonyak azon kötöző anyagok, melyek a rózsatöknél a karóhoz erősítés czéljából használatnak; — némelyek erős zsineget, madzagot, mások gyékényt, raffiaháncsot stb. efélét használnak. A czélszerű köteléktől három tulajdonságot kívánunk meg: 1.) a tőt ne sértse, 2.) elég erős, 3.) elég tartós legyen. Ezen három tulajdonságot feltaláljuk azon keskeny pamutszalagokban, melyek köznyelven pertli-nek neveztetnek. Az erős fekete pertli petróleumba áztatva, jól kifacsarva s azután a napon megszáritva, a legjobb kötöző anyagnak bizonyult. Laposan, két, három körmenetben vezetve az ily pertli még erős koronáival bíró öregebb tőnél is kitart két évig. A hajtások ideiglenes kötözésére a raffia-háncs is igen czélszerűen használható, mivel könnyű kezelhetőség mellett meglehetősen olcsó is, mely körülmény a nagyobb mennyiségű szükséglet tekintetbe vételénél minden esetre igen fontos. Zsinegeket ily célra használni egyáltalán nem tanácsos, mivel nagyobb szél alkalmával annyira bevágnak a héjba, hogy azt nem ritkán teljesen átmetszik s így a tő, vagy az ág eltörése nagyon hamar bekövetkezhetik.

A hajtások elvakulása. — A szabadföldben tenyésztett rózsáknál nem ritkán tapasztalható, hogy egy tőnek egyik-másik, vagy pedig valamennyi hajtása egyszerre megáll, az ág csúcsán levő utolsó levélke elszárad, megfeketedik, az ág most hosszában nem fejlődik, hanem még kissé meg-

vastagodva úgy néz ki, mintha vége lemeteszett volna. Ezen jelenséget leghelyesebben elvakulásnak nevezhetjük. — Az ily elvakulások okai különfélék. Ha egy tő tavasszal igen kedvező időjárásban részesül, úgy az ágak szabályszerű hajtásain kívül, a főbb ágak alsóbb részeiből az ugynevezett mellékajtások törtenek elő, melyek rendesen azonnal elvakulnak, mihelyest az időjárás melegebb és szárazabb lesz s így a mellékajtások elvakulását rendellenes állapotnak nem tekinthetjük, mivel mellette a főágak további fejlődése akadálytalanul tovább tart. Másként áll azonban a dolog, ha néhány, vagy pedig valamennyi főág vakul el, mivel ilyenkor mindig valamely káros befolyást tételhetünk fel. Ezen káros befolyások közt első sorban állanak azon rovarok apró álczái, melyek a finomabb gyökérszálakat rágják meg, míg a vastagabb gyökereket megtámadó nagyobb álczák pusztításai, az ágak végső 3—4 izének hirtelen beálló elhervadásában nyilvánulnak s így az elvakulásnál mindig csak apróbb ellenséget tételhetünk fel. Igen könnyen elvakulnak a rózsák hajtásai a giliszták pusztításai következtében is, míg végre a tartós szárazság, forró, égető szelek szintén lehetnek előidézői e kellemetlen tüneteknek. Az elvakult ágak néha hónapokig megmaradnak pangó, mintegy alvó állapotukban, míg az ok eltávolodásával újra megindulnak.

Ha egy rózsatőnek több főága elvakulást mutat, úgy igen czélszerű a gyökereket a következő folyadékkal megöntözni: veszünk 4—5 gramm jó

mosószappant s azt 100 gramm langyos vízben feloldjuk; midőn a szappan már teljesen feloldódott, hozzáöntünk 20—25 gramm petrolumot s most az egészet egy nagyobb üvegben jól összerázzuk, mi által a petrolum a vízzel fejet (Emulsio) alakjában összekeveredik. Ezen fejet most 4—5 liter vízhez öntetik s ezen jól összekevert vízzel a tű meglocsoltatik. Másnap a tűt rendes, de híg trágyaöntelékkel látjuk el s az elvakult ágakat kissé visszanyesve, a metszés helyeit beviaszoljuk. A tartós forróság és szárazság folytán beállott elvakulásoknál semmit sem kell tennünk, mivel azok elmúltával a hajtások önmaguktól működésbe szoktak jönni.

Rózsabimbók müleges felnyílása. — Ha egy jól kifejlődött rózsabimbót a töről már lemetszve akarunk kinyíltásra bírni, úgy azt mintegy 7—8 centimeter hosszú szárral messzük le s azután valamely nem igen lapos csészében oly meleg vízbe helyezzük, melyben kezünket éppen hogy megégetés nélkül tarthatjuk. Ezután a szár végét a víz alatt éles késsel újra lemetszük s az edényt a bimbóval együtt meleg, nedves helyre, legjobban a meleg hajtatóágyba tesszük. Ha 12—24 óra múlva a bimbó még nem nyílt volna fel, úgy új meleg vizet veszünk s a műveletet ismét csak a meleg víz alatt ismétljük. Természetesen egy edénybe több bimbót is helyezhetünk.

Különösen értékesíthetők így az üzletrózsászok által a késő őszi bimbók, nevezetesen a Noisette- és Bourbon-töknél, melyek a hideg beálltával

különben úgy sem nyílnak fel a szabadban. F.—

Az 5000 dolláros rózsáról. — A William Francis Bennett-ről, az 5000 dolláros rózsáról, két év előtt annyi magasztalást irtak a lapok, hogy minden rózsakedvelő sietett megszerzeni magának e nagyhirű ujdonságot. Mikor pedig már mindenkinek volt e dicsőített rózsából egy-egy alvó, vagy ébredező szemecske, melyet némelyek 27 frankkal is fizettek, — akkor egyszerre nagyot fordult a közvélemény s csakhogy úgy nem tettek szegény W. F. Bennett-el, mint a francia nép Michel Lujzával, mikor ugyanazok, kik előbb második „orleansi szűz“-nek nevezték, azután neki estek és esernyőkkel adtak kifejezést gyökeresen megváltozott rajongásuknak.

Ha William Francis Bennett nem is járt egészen így, de csunyául leszólták a hirlapokban, sőt még a rózsakatalógusokban is, hogy nem szép rózsá, nem nagy rózsá, nem vált be — és általában sehol sem szép, sehol sem nagy, sehol sem vált be.

Pedig ezek igazságtalan vádak! Mert nem e szegény, sokat becsmért rózsá szedte rá az embereket, hanem azok nem adták meg neki a kellő gondozást; mert ahol jól ápolják, ott gyönyörűen beválik, mint pl. Dr. Benkő Lajos főorvosnak aranyos-maróthi kertjében, hol a William Francis Bennett meglepően szép s rendkívül nagy rózsá. Már alakja s tartása is egészen sajátos, mert mint óriási cumpanullák, oly mélyen hajolnak gracieuse harangalaku virágai a sűrű sötét-tengerzöld lombokra. Aki ezeket

a pompás nagy rózsákat látja, az örömmel ad igazat minden előbbi dicséretnek.

Dr. Benkő Lajos főorvos angol modorban kezeli a rózsákat s nem csak rendkívül szép rózsái vannak, de már maga is produkált néhány új válfajú rózsát, melyek közül legértékesebb az, mely egyelőre piros la France nevet kapott. Ez egy nagy, dús virág-

zású rózsza, alakra s illatra a la France-hoz hasonló, melytől származik is, de biborpiros, valamint a kicsiny „Rothkäppchen“ égőpiros kis tűzrózsza, melynek tömött bársonyos kelyhe ibolyaillatot lehel. de ezek még ninesenek bemutatva a nagyvilágnak s most még csak a tulajdonos s barátai gyönyörködnek bennök. L—u.

UJ RÓZSAFAJOK 1887-re.

Mad. Dellespaul. (Veuve J. Schwarz.) — *Thea.*

Sárgásfehér, fakó-rózsaszínü közép-pel, erősen telt, kehelyalakú; igen erős növése, venyigeszerű bokorral, mely sajátságot szülőjétől a Glorie de Dijon-tól örökölte.

Mad. la Comtesse de Rosemont-Chabot de Lussay. (J. B. Chauvry.) — *Thea.*

Nagy, telt és jól alkotott, elvirágzása felé szép fakósárga, közepén élénk rózsaszínü, rézsárga háttérrel; a szirmok külső fele china-rózsaszínü, különféle igen finom árnyalatokkal. Növése erős, egyenes ágakkal és lándzsás, barnás lombozattal; szakadatlanul és néha esokrokban virít.

(Magyon valószínű, hogy a minő hosszú a neve ezen hűhóval piacra hozott fajnak, éppen olyan rövid lesz az élete. Szerk.)

Mad. Chevalier. (Pernet père.) — *Borb.*

Virága nagy, csaknem telt, szép élénk rózsaszínü; növése mérsékelt, sudaras egyenes hajtásokkal. Dúsan és szakadatlanul nyíló, különösen az elvirágzás felé igen szép.

Monsieur M. Baron. (Veuve J. Schwarz.) — *Rem.*

Nagy telt, sötét violás-vörös, jól illatozó; növése erős.

Mad Bois. (Claude-Lévet jeune.) — *Rem.*

Nagy, telt, igen gyengéd rózsaszínü, virágzata dús, növése igen erős. A Victor Verdier-esaládhoz tartozik.

Mad. Désir. (Pernet père.) — *Rem.*

Nagy, csaknem telt, szép élénk, narancs-fakó-rózsaszínü, egészen új színezet; növése erős, igen élénken remontál; dús centifolia-alakú virágzattal; lombozata szép fénylő élénk-zöld.

Mad. Lureau-Escalais. (B. Maindion.) — *Rem.*

Nagy, telt, szabályos alkotással, jó tartással, igen szép, egyenletesen rózsaszínü; növése vaskos. Hihetleg a Victor Verdier származéka.

Mademoiselle de la Seiglière. (B. Maindion.) — *Rem.*

Nagy, telt, igen jól alkotott, kehelyalakú, igen gyengéd ezüst-rózsaszínü; növése erős. A la Reine származéka.

K É R D É S E K.

1. Mikor és hogyan kell a szemzés felett az alanyt elmetszeni?
2. Hogyan készíthető a rózsaszatban használatni szokott nemesítő viasz?

T. Gy. — B. Szt.-Lőrincz.

Kéretnek a t. olvasók ezen kérdésekhez minél bővebben hozzászólni.

Szives tudomásul.

Sch. J. úrhölgynek Bodolló. — Még mindig nem kaptuk meg becses intézkedését.

V.-M. L. úrhölgynek Szenitz. — Legrövidebb idő alatt egészen nagysád óhaja szerint fogunk intézkedni s a lajstromot beküldeni.

L. L. urnak Arad. — Fogadjja itt is köszönetünket!

F. K. urnak Szt. Péter. — Az már nagy baj, hogy Réve d'or-ja magasan van nemesítve s így folyton nyesve természetesen nem virít. Két módon segíthet a bajon: 1. fektesse a tőt tavasszal valamely alkalmas irányban egy 4-5 ujjnyi mély árokba, kampózza jól le, földje be földdel s a künn hagyott koronát világért se nyesse vissza, csak a nemesítés pontján vágjon ki néhány fölösleges hajtást, dúsan fog jövőre virítani. 2. Készítsen a kinyuló hajtásoknak lécekből alapot s akkor is bő virágzatot fog nyerni.

H I R D E T É S E K.

Rózsagalyak

az őszi alvó szemzéshez,

teljesen megbízható fajnevekkel a helybeli kertekből, galyankint faj és minőség szerint 6—12 kr.-ért.

Kívánatra a fajok névsora postán bérmentve megküldetik.

A „Rózsa-Ujság“ szerkesztősége.

